

SIMPOZIJ »KOROŠKI PLEBISCIT 1920« (Celovec, 25.—27. 9. 1980)

Izkoriščanje zgodovinskih pol-resnic, ne-resnic in mitov ostaja preizkušena in pogosta metoda v besednem in publicističnem boju koroškega provincialnega nemškega nacionalizma proti uresničitvi pravic koroških Slovencev. To še posebej vsako jesen, ko se bližajo proslavljanja obletnice koroškega plebiscita. V razgovoru s koroškim deželnim glavarjem Leopoldom Wagnerjem so zato ob pripravah na (sprva načrtovano a neuresničeno) bolj spravno in času primernejše obeleževanje šestdesetletnice plebiscita predstavniki koroških Slovencev predlagali sklic mednarodnega simpozija o plebiscitu 10. oktobra 1920.

Skrb za izvedbo znanstvenega simpozija je prevzel zgodovinski inštitut celovške univerze. Predvsem njegovemu predstojniku prof. dr. Helmutu Rumplerju gre zahvala, da je seminar pripravil (tudi v sodelovanju s slovenskimi zgodovinarji z obeh strani meje) in vodil na splošno zadovoljstvo nekaj nad tristoletih udeležencev. Simpozij je nosil v celoti naslov »Koroški plebiscit 1920. Državne meje — narodnostne meje — pravica do samoodločbe. Problemi narodnopolitične preureditve Evrope 1918—1920 na primeru nemško-slovenskega naseljenega območja Koroške«. Potekal je v sodobno opremljeni zgradbi mlade celovške univerze v dneh od 25. do 27. septembra 1980. V največjem številu so se ga udeležili seveda avstrijski in predvsem koroški prijavljenci, nekaj nad trideset zgodovinarjev je prišlo iz Slovenije,¹ le posamezni iz drugih dežel.

Mnogo bolj mednarodna je bila sestava predavateljev. Tako je kot prva v delovnem delu simpozija spregovorila profesorica Columbia University iz New Yorka in Univerze v Münchnu dr. *Monika Glettler*. Znana avtorica del o zgodovini nekaterih narodnostnih gibanj (npr. dunajskih Čehov) v uvodnem predavanju o nacionalizmu in o raziskovanju nacionalizma ni posegla s teoretične ravni. Brez posebnega odmeva v razpravi je ostalo tudi prvo predavanje iz sklopa »zgodovinskih dimenzij«; docent dr. *Istvan Diószegi* z Madžarske akademije znanosti iz Budimpešte pri obravnavanju južnoslovenskega vprašanja kot preizkusnega kamna notranje stabilnosti in zunanje-politične aktivnosti habsburške monarhije žal ni nakazal novih momentov, ki slovenskemu ali avstrijskemu zgodovinarju ne bi bili že znani; njegov oris je ostajal predvsem faktografski.

S svojim prodornim predavanjem, žal ga zaradi časovne stiske ni prebral v celoti, je požel buren aplavz prof. dr. *Janko Pleterski*, ki je govoril o Slovencih in jugoslovanskem državnem združevalnem gibanju pred prvo svetovno vojno in med njo. Jasno je prikazal, da je bila ločitev Slovencev od habsburške monarhije in združitve v Državo SHS edina rešitev za slovenski narodnostni obstoj, saj je avstrijska vlada do konca vztrajala pri slovenski podreditvi nemškim interesom in je svetovno vojno dojemala tudi kot obračun s slovanstvom in s slovenstvom! Tudi pri plebiscitni odločitvi je potrebno upoštevati, da je bila Republika Nemška Avstrija — čeprav naslednica v vojni premagane monarhije — vseskozi mednarodnopravno priznana, na drugi strani pa Država SHS nikoli in Kraljevina SHS šele maja 1919, čeprav je bilo načelo samoodločbe narodov splošno razglašano.

Da so bili Slovenci skupaj z ostalimi vladanimi narodi v habsburški monarhiji dobesedno prisiljeni iskati rešitve izven dotedanjih državnih meja, je plastično in odločno dokazoval tudi češki strokovnjak prof. dr. *Jiří Kořalka* v predavanju »Nemštvo in nemški nacionalizem v Avstriji pred 1918«. Ostro se je zoperstavil vedno znova pogrevani tezi, češ da naj bi bil nemški nacionalizem v monarhiji le odgovor na pretirane zahteve nenemških narodov in na njihove nacionalizme. Prav tako je Slovincem nemogoče očitati nekakšno izdajalsko odpadništvo od Avstrije, saj se v letu 1918 niti sami avstrijski Nemci niso več identificirali z avstroogrsko monarhijo.

Neposreden uvod v razpravo o sami plebiscitni problematiki je bilo predavanje »Nacionalna prizadevanja koroških Slovencev do razpada avstroogrške monarhije 1918«, ki ga je pripravil ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. *Avguštin Malle*. Predavatelj je skladno s širšim okvirom, ki sta ga nakazala njegova predgovornika, prikazal koroške razmere od štiridesetih let 19. stoletja; kritično je ocenil nekatere dosedanje zgodovinopisne ocene iz gospodarske, šolske in volilno-politične problematike.

¹ Pričujoče poročilo se opira na informacijo, ki jo je podpisani pripravil za članski sestanek Zgodovinskega društva Ljubljana 20. 11. 1980.

V diskusiji po prvem dnevu simpozija so referenti suvereno obranili svoje teze, ki so bile v skladu z osnovnimi dosedanjimi spoznanji slovenskega zgodovino-pisja. Takoj sta se k besedi med drugimi javila dva stalna izpraševalca, Dunajčan *Moecker* in dr. *Valentin Einspieler* (ravnatelj ene izmed celovških gimnazij, predsednik koroških abverkempferjev, predsednik »vindišarjev« in podpredsednik koroškega Heimatdiensta). *Moecker*ja, ki je zagovarjal pomembnost avstrijske misije na jugovzhodu in »razvojnih investicij«, je *Pleterski* temeljito pobil tako s citatom iz *Haškovega Svejka* kot tudi z navedbo raziskav Avstrijske akademije znanosti. Na *Einspieler*jeve podmene o napadalnosti slovenskega nacionalizma in o demokratičnosti ureditve koroškega šolstva v monarhiji so odgovorili *Kořalka*, *Pleterski* in *Malle* tako temeljito, da replike ni bilo.

V drugem dopoldnevu simpozija so mednarodni okvir plebiscitu podali naslednji referenti: prof. dr. *Fritz Fellner* (Univerza Salzburg) — Jugoslovansko vprašanje na pariški mirovni konferenci, dr. *Claudia Fräss-Ehrfeld* (prej *Kromer*, *Celovec*) — Deželna uprava in medzavezniška komisija med premirjem, prof. dr. *Andrej Mitrović* (Univerza Beograd) — Zadržanje beograjske vlade in jugoslovanske mirovne delegacije do koroškega vprašanja 1919—1920, asistent dr. *Wolfgang Altgeld* (Univerza Passau) — Jugoslavija in Avstrija kot faktorja italijanske zunanje politike in mimo najavljenega programa še prof. dr. *Johann Rainer* (Univerza Innsbruck) — Italija in koroško vprašanje. *Fellner*jevo, *Mitrović*evo in *Altgeld*ovo predavanje lahko označimo za korektno, hkrati informativno in analitično predstavitev v naslovih navedenih tematik; njihove zanimive prispevke bo slejkoprej potrebno v celoti prebrati v zborniku s simpozija, v okviru tega poročila pa jih podrobneje ne moremo povzemati. *Fräss-Ehrfeld*ova je v skladu s stališčem koroške nemške historične šole skušala prikazati delo medzavezniške komisije kot skoraj idealno. Pri tem je ocenila, da je na sodelovanje Avstrijcev in Jugoslovancev pozitivno vplivalo prepričanje obeh strani v lastno zmago. *Rainer* je svoj referat podajal za akademsko raven mednarodnega srečanja skoraj preveč plastično; nekateri njegovi humorni dodatki, ki bi jih bilo mogoče zelo različno ocenjevati, bodo v objavi pač odpadli.

Dopoldanska diskusija je bila že dovolj napeta, še zlasti ker je bilo jasno, da vsi diskutanti ne bodo imeli na razpolago dovolj časa. Najprej je akad. prof. dr. *Bogo Grafenauer* podal nekaj modifikacij k referatu *Fräss-Ehrfeld*ove (problem sestave glasovalnih list, delna sprememba določb mirovne pogodbe glede plebiscita). Odgovarjal je poleg referentke še *Einspieler*; na koncu je bilo očitno, da bo potrebno za razčistitev spornih vprašanj še veliko arhivskega dela in podrobna primerjava dosedanje literature. Čeprav tudi po *Grafenauer*jevem mnenju načete pomanjkljivosti ne bi bistveno spremenile samega plebiscitnega rezultata, bi pa dokazale pristranskost komisije.

Na vprašanje dr. *Wilhelma Bauma* (celovškega srednješolskega profesorja, v zadnjih mesecih poznanega po pisanju o Nemcih v Furlaniji in v Sloveniji) glede Nemcev v Jugoslaviji in glede njihove pravice do samoodločbe je *Fellner* določno izjavil, da je bila na pariški mirovni konferenci pravica do samoodločbe le propagandni moto, dejansko pa so odločali le gospodarski, prometni, strateški in različni drugi politični elementi. Docent salzburške univerze dr. *Hanns Haas* (priznani avtor številnih raziskav o zgodovini koroških Slovencev) je dalje pojasnil, da so proti manjšinskim določbam v mirovnih pogodbah nastopale vse države, ki so imele znotraj svojih meja manjšine, prav tako tudi Nemška Avstrija. Ker so manjšine smatrali za protidržavne elemente, so bile manjšinske zaščitne določbe omejene na posameznike in pogojene z »znatnim deležem«. *Haas* je ob tem ugotovil, da je sama Avstrija ta delež prvič ugotavljala in predpisovala kot predpogoj za zagotovitev manjšinske zaščite šele leta 1976.

Einspieler je postavil znano in pričakovano vprašanje o tem, ali je koroški »obrambni boj« vplival na zmanjšanje jugoslovanskih zahtev, saj je Jugoslavija sprva zahtevala tudi področja severno od slovenske etnične meje. *Mitrović* je odgovoril, da je jugoslovanska delegacija v Parizu (z močnim slovenskim zastopstvom) sama ocenjevala celo uspešno ofenzivo jugoslovanskih sil kot škodljivo za prizadevanja delegacije. V nadaljevanju diskusije sta *Grafenauer* in *Rainer* navrgla še nekatera malo poznana dejstva iz zgodovine italijanskega nasprotovanja novo nastali Kraljevini SHS, dr. *Momčilo Zečević* (Institut za savremenu istoriju, Beograd) pa je zelo kritično ocenil politiko slovenskih strank do koroškega plebiscita.

Za mednarodnim okvirom je bil v sklopu celovškega simpozija na vrsti avstrijski aspekt dogajanj okoli koroškega plebiscita. Tu je najprej dr. *Arnold Suppan*, asistent na dunajski univerzi v predavanju z naslovom »Pomen avstrijsko-jugoslo-

vanskega mejnega konflikta za dunajsko vlado 1918—1920« ugotovil, da so odvečni in zgodovinsko neupravičeni ponavljajoči se koroški očitki Dunaju, češ da jih ni dovolj podpiral v boju z Jugoslavijo.² Asistent *dr. Andreas Moritsch* z dunajske univerze (koroški Slovenec iz Ziljske doline) je začel svoje predavanje »Gospodarski in socialni položaj koroških Slovencev in njihov vpliv na ljudsko glasovanje« z ugotovitvijo, da se doslej z izjemo prof. Pleterskega nismo dovolj povpraševali, zakaj je ob plebiscitu 10.000—12.000 Slovencev glasovalo za Avstrijo. Doslej uveljavljeno tezo o odločilnem deležu vpliva socialdemokracije je spodbijal z nekaterimi ugotovitvami podrobne analize plebiscitnega rezultata v posameznih mestih in trgih ter v posameznih kmečkih občinah. Poudaril je predvsem pomen nekaterih lokalnih gospodarskih vplivov in drugih materialnih vzrokov, na katere naj bi mislili glasovalci pri izbiri ene od obeh držav (npr. ugodnejša prodaja kmetijskih proizvodov v avstrijskih mestih ipd.).

Prof. dr. Vasilij Melik je zanimanje poslušalcev pritegnil s predavanjem o »Propagandi časopisa »Freie Stimmen« za volitve in za koroški plebiscit«; pregled je posegel tudi izven ozko zastavljenega naslova in podal kompleksen pogled na strankarsko-politične razmere na Koroškem v letih 1907—1930. Pisanje nemško-liberalnega lista v predplebiscitnem času je bilo v primeri s prejšnjim in poznejšim obdobjem glede Koroške skoraj »idilično«, pač pa naj bi nenadoma postale Karavanke skoraj neprehodna meja, za katero se začelja »divji Balkan«.

V razpravi po omenjenih treh referatih sta Grafenauer in Suppan najprej razčistila z nekaterimi napačnimi Einspielerjevimi podmenami glede volilnih rezultatov leta 1907 in glede jugoslovanskega prepričanja v plebiscitno zmago. Moritschevo analizo je Pleterski ocenil za zanimivo, ob objavi pa naj bi referent podatke dopolnil in plebiscitne rezultate po posameznih občinah analiziral kot rezultat različnih dejavnikov in vplivov, tudi nematerialnih. Dr. Valentin Inzko, slovenski šolski nadzornik in vodja slovenskih sinodalov, je prav tako poudarjal kulturno plat; glede proavstrijstva kmetov pa je opozoril na vpliv monsinjora Valentina Podgorca, ki je bil organizator slovenskega združenja in tudi tajnik Mohorjeve družbe. V odgovoru je Moritsch ugotovil, da neke significantne zveze med dejavnostjo slovenskih kulturnoprosvetnih organizacij in med plebiscitnim rezultatom ni mogel ugotoviti, čeprav je obstoječa slovenska društva vnesel v svojo analizo in na zemljevid. Opozoril je, da bi ob primerni znanstveni metodi še danes lahko na terenu opravili anketo glede vzrokov za takšno ali drugačno plebiscitno odločitev posameznih družin. Na Einspielerjevo izraženo skepsu, češ da ga analiza lahko pripelje v slepo ulico, je Moritsch odgovoril, da je alternativa le sedanja mizerija koroškega deželnega zgodovinopisja.

»Koroški plebiscit leta 1920 v kontekstu z avstrijsko narodnostno statistiko 1880—1934« je kritično osvetlil *dr. Emil Brix* z Inštituta za avstrijska proučevanja na Dunaju. Pri tem je prišel do podobnih ali enakih zaključkov, kot so znani v slovenskem zgodovinopisju, čeprav z vrsto objavljenih analiz v slovenščini očitno predhodno ni bil seznanjen. Bolj blede pa je bilo predavanje *dr. Gottfrieda Köfnerja* (Mednarodni raziskovalni center, Salzburg) z naslovom »Ljudska glasovanja v Avstriji po 1918 izven Koroške«. Razprava mu je najbolj očitala dejstvo, da je le bežno opravil z glasovanjem na Predarlškem, medtem ko je plebiscit v Šopronu/Ödenburgu sploh izpustil, čeprav je prav ta najbolj primerljiv s koroškim plebiscitom.

Zadnjega dne simpozija so trije predavatelji govorili o »bilanci politike« po plebiscitu. *Dr. Hanns Haas* je v predavanju »Razmerje političnih sil na Koroškem in politične stranke v svojem zadržanju do koroških Slovencev po 1920« poglobil in razširil spoznanja, do katerih sta s Stuhlpfarrerjem prišla na podlagi avstrijskih virov ob pisanju knjige »Avstrija in njeni Slovenci«. Predvsem je poudaril pomen leta 1925 kot zgodovinskega mejnika, saj je tedaj koroška socialdemokracija s svojim predlogom o obravnavi slovenskega vprašanja v koroškem deželnem zboru odstopila od enotne strankarske protimanjšinske politike (ki je presenetljivo podobna današnjemu tristrankarskemu sporazumu). *Dr. Karl Stuhlpfarrer* (asistent na dunajski univerzi) je jasno in sistematično predstavil »Nemško narodnostno politiko na Koroškem po plebiscitu«. Med drugim so bili zanimivi podatki iz leta 1933 o načrtih voditelja koroškega Heimatdiensta (Heimatbunda) o vpadu proti Celju v primeru italijansko-madžarske invazije v Jugoslavijo. Stuhlpfarrer je v zaključku menil, da ni še prav blizu dan, ko bo prevladalo prepričanje, da Avstrija in z njo Koroška le nista del nemškega rajha. Docent *dr. Manfred Rauchensteiner*

² Ob objavi bo Suppanov referat prav gotovo zanimivo primerjati s Haasovim še neobjavljenim predavanjem z 11. Koroških kulturnih dni (14.—16. 2. 1980), saj je bilo predavanje posvečeno isti tematiki.

(Vojaško-zgodovinski muzej na Dunaju) se je spoprijel z nehvaležno nalogo »Posledični vplivi Abwehrkampfa in plebiscita na avstrijsko-jugoslovanske odnose od leta 1920« in že uvodoma izrazil bojazen, da bo njegova skica lahko izpadla kot karikatura; njegovo predavanje kljub vrsti možnih pripomb vseeno lahko označimo kot resen napor za znanstveno analizo bilateralnih odnosov v zadnjih šestdesetih letih; seveda je nekaj njegovih tez mogoče tako ali drugače propagandistično izkoriščati. Sam predavatelj je apeliral, naj bo razpravljanje o kriznih obdobjih v medsebojnih odnosih stvar znanstvenega disputa, ne pa ideoloških in političnih obračunavanj.

V razpravi sta Haas in Stuhlpfarrer odgovarjala na vrsto Einspielerjevih pripomb; glede slovenskih privatnih šol in glede delovanja slovenskih poslancev so stvari sedaj verjetno razčiščene, pač pa bo še podrobna znanstvena analiza lahko dokončno odgovorila na vprašanje, kakšno je bilo točno število koroške inteligence, ki je po plebiscitu zapustila Koroško in kakšno težo so pri eksodusu igrali različni vzroki, ki jih navajata slovenska in avstrijska historigrafija.

Dalje so se z vprašanji v zvezi s temo simpozija ali pa brez nje oglasili še nekateri zgodovinarji in prisotni politiki; posebej je izstopalo zanimanje za usodo Nemcev v Jugoslaviji. Aktualizirano je bilo tudi opozorilo Lojzeta Umeta o pristranskosti poročila Milesove komisije, o poteptanih in zamolčevanih uradnih avstrijskih predplebiscitnih obljubah koroškim Slovincem ter o posebni odgovornosti koroške socialne demokracije za germanizacijo slovenske skupnosti v Avstriji. Mnogo citirana je bila ugotovitev prof. Pleterskega, da po letu 1955 lahko daje posebno trdnost jugoslovansko-avstrijskim odnosom predvsem izpolnjevanje manjšinskih določb Avstrijske državne pogodbe, saj je na obeh straneh jasno, da je plebiscit določil državno mejo, ki ni hkrati tudi etnična; ključ do dobrih odnosov z Jugoslavijo je na Koroškem.

V zadnjem kompleksu predavanj je najprej *akad. prof. dr. Bogo Grafenauer* govoril o »Koroškem plebiscitu v luči novejšega raziskovanja« in navedel točke, v katerih se danes zgodovinarji strinjajo (npr. glede poteka boja za severno mejo oz. obrambnega boja, glede samega rezultata plebiscitnega glasovanja) in tiste, v katerih med jugoslovanskimi, med koroškimi nemško nacionalno usmerjenimi in med demokratičnimi avstrijskimi še prihaja do različnih ocen in do sporov. Kot pendant je nastopil *dr. Alfred Ogris* iz Koroškega deželnega arhiva, ki se je omejil na nove objave v zadnjih desetih letih. Kritično ni osvetlil le pisanja o plebiscitnem obdobju, ampak je ob naštevanju vrste podrobnih primerov postavil tezo, da je jugoslovansko zgodovinsko slejkoprej v službi politike in da zato ni objektivno, žal pa da mu v tem pomaga del mlajšega avstrijskega zgodovinskega. Po Ogrisovem referatu se je razvila burna debata o posameznih njegovih očitkih. Spet sta posebej Stuhlpfarrer in Haas prevzela tezo argumentiranih odgovorov (večinoma že obdelanih v njuni žal še vedno v slovenščini neizdani knjigi). Od jugoslovanskih zgodovinarjev je v časovni tiski pred odhodom na ekskurzijo odgovarjal le Grafenauer, ki je kot zadnji govornik ugotovil, da je veliko problematike prav gotovo odprte in da prav to dejstvo narekuje nadaljevanje znanstvenega disputa.³

Po splošnem prepričanju udeležencev simpozija je tokratno razpravo mogoče in potrebno nadaljevati ob drugi priliki⁴, ob normalnih časovnih razmerah in po proučitvi tudi Ogrisovega polemičnega referata, ki ga v celoti ne bo mogoče odpraviti kar z enim zamahom ali pa z nadaljevanjem nestrpne diskusije, ki jo je sam Ogris označil za svetopisemsko »zob za zob in oko za oko«. V kolikor na koroški strani pripravljenost za tako razpravo obstoji, je to nova kvaliteta, saj je znano, da se je Koroško zgodovinsko društvo javno distanciralo od simpozija že v pripravah nanj ter da sta vsaj dva referenta (kot člana tega društva) sprejeja sodelovanje še po posredovanju deželnega glavarja.

Posebej velja omeniti tudi na simpoziju ponovljeno pobudo za objavo virov, ki so sedaj dostopni le manjšemu številu raziskovalcev plebiscitnega obdobja na Koroškem.

³ Znatno del Ogrisovega referata je bil namenjen tudi navajanju — po njegovem mnenju — neobjektivnih objav v Zgodovinskem časopisu in drugod, kjer nastopa »falanga« okrog Inštituta za narodnostna vprašanja. Kot eden izmed citiranih v referatu bi pro domo suo k svoji oceni (iz ZČ 1978, 1–2, str. 153), da je v obdobju oktober 1970–oktober 1972 »oživiljeni koroški nemški nacionalizem v celoti pokazal svoj obraz, avstrijske oblasti pa svojo nepripravljenost in nemoč pri uresničevanju manjšinskih pravic«, pojasnil le to, da ocena izhaja iz bogato dokumentiranih in znanstveno natančnih analiz ter razprav vrste avstrijskih in jugoslovanskih avtorjev. Na nekaterih drugih mestih sem to oceno in še katero bolj »grsko« imel priložnost tudi sam podrobneje obrazložiti; reči »bibu bob« pa imam slejkoprej za vrline.

⁴ V nekem smislu se je simpozijaška razprava nadaljevala v začetku leta 1981, ko so s predavanji na celovski univerzi nastopili prof. dr. Janko Pleterski, dr. Valentin Einspieler in prof. dr. Theodor Veiter.

K že izrečeni splošni pozitivni sodbi o simpoziju in o delu, ki ga je prof. Rumpler opravil v pripravah in ob vodenju znanstvenega srečanja, je treba dodati še opozorilo na zanimiv dodaten program in na gradivo, ki so ga udeleženci prejeli ob pričetku dela. Tu naj posebej opozorimo na publikacijo Janka Pleterskega »Elemente und Charakter der plebiszitären Entscheidung 1920 in Kärnten« (Elementi in značaj plebiscitne odločitve leta 1920 na Koroškem), ki je izšla kot peto delo v zbirki »Disertacije in razprave« Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu. Tehnost razprave na simpoziju pa je nekoliko zmanjševalo dejstvo, da organizatorju ni uspelo vnaprej razmnožiti niti pravočasno poslanih referatov. Zato še toliko bolj nestrpno pričakujemo izid zbornika, ki naj bi predvidoma v roku enega leta priobčil predavanja in razpravo v obeh jezikih, v katerih se je simpozij ob simultanjem prevajanju odvijal.

Janez Stergar

Na sedežu Zgodovinskega društva za Slovenijo (PZE za zgodovino Filozofske fakultete, 61000 Ljubljana, Aškerčeva 12/I, tel.: 22 121 int. 209) lahko naročite še nekaj letnikov predhodnika »Zgodovinskega časopisa« — revije »Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo«. V Glasniku je objavljena vrsta razprav, ki so še danes ohranile svojo znanstveno vrednost. Vsem ljubiteljem zgodovinskega branja, posebej pa še raziskovalcem naše zgodovine zato priporočamo, da si omislijo komplet dostopnih številke »Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo« (GMDS).

Cene so razprodajne in so za posamezne številke naslednje:

GMDS 1/1919-20 — 10 din	GMDS 16/1935, št. 3-4 — 50 din
GMDS 2-3/1921-22 — razprodan	GMDS 17/1936 — 100 din
GMDS 4-6/1923-25 — 10 din	GMDS 18/1937, št. 1-2 — razprodan
GMDS 7-8/1926-27 — 20 din	GMDS 18/1937, št. 3-4 — 80 din
GMDS 9/1928 — razprodan	GMDS 19/1938, št. 1-2 — 80 din
GMDS 10/1929 — razprodan	GMDS 19/1938, št. 3-4 — 80 din
GMDS 11/1930 — razprodan	GMDS 20/1939 — 200 din
GMDS 12/1931 — razprodan	GMDS 21/1940 — 100 din
GMDS 13/1932 — razprodan	GMDS 22/1941, št. 1-2 — 80 din
GMDS 14/1933 — razprodan	GMDS 22/1941, št. 3-4 — 20 din
GMDS 15/1934 — razprodan	GMDS 23/1942 — 50 din
GMDS 16/1935, št. 1-2 — razprodan	GMDS 24/1943 — 30 din
	GMDS 25-26/1944-45 — 20 din

Kazalo k zgodovinskim publikacijam Muzejskega društva za Slovenijo velja 10 dinarjev.

Člani Zgodovinskega društva za Slovenijo in pokrajinskih zgodovinskih društev imajo na navedene cene 25-odstotni popust, študentje pa 50-odstotni popust.